

TARTALOM

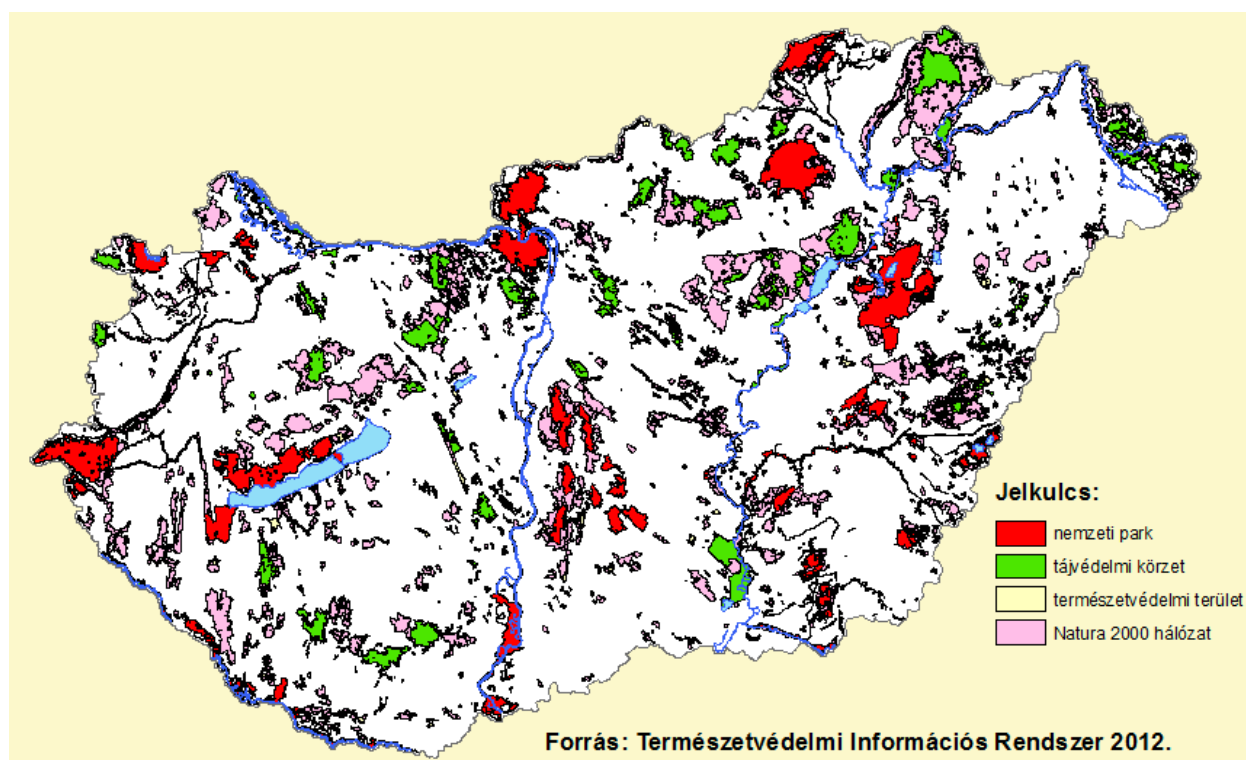
Előszó	2
I. Természetvédelmi alapismeretek	3
II. A természet védelmét szolgáló jogszabályok	9
III. A természetvédelemmel összefüggő jogsértések	18
IV. Hulladékok elhelyezése és szemetelés a természetben	21
V. A lopások mint természeti jelenség	24
VI. Természeti tűz okozása	32
VII. Motorozás, kerékpározás a természetben	35
Felhasznált források ☞ Figyelemfelhívás	39

Európai mókus ☞ Fotók: Zámbóné Miskolczy Tímea ☞ Fekete kökörcsin – bíborpiros virágú

ELŐSZÓ

A természet védelmének alapismereteit, alapvető jogszabályait és a jogszabályok be nem tartásával összefüggő főbb jogsértéseket vázolja fel a kiadvány, különös tekintettel a legjellemzőbb problémákra – ismeretterjesztési-oktatási céllal. Az illegális hulladéklerakás és a szemetelés a természetben, a (gyakran gyűjtésnek nevezett) lopások, jogtalan eltulajdonítás, természeti tüzek okozása, a terepmotorozás és a terepkerékpározás, valamint gazdálkodással kapcsolatos jogsértések jelentik a leggyakoribb problémákat. Nem csak a közvetlen, szűk értelemben vett természetvédelem a fejezetek tárgya, hanem a természethasználat (erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás, halgazdálkodás) is, amelyek jogszabályai az erdő, a vad, a hal és élőhelyeik védelmét, így a természet általános védelmét szolgálják. A jogsértések leggyakoribb oka az ismerethiány, a tudatlanság, és a haszonszerzési vágy. Az előbbieket hivatott mérsékelni az Országos Természetőr Társaság (OTT) e kiadványa is, utóbbi pedig gazdasági, pszichológiai és ökokultúra kérdés. Hasznos időtöltést és ismeretbővítést kíván az Olvasónak a szerkesztő és szerző: Temesi Géza.

Védett természeti területeink

Temesi Géza (2020): Természetvédelmi jogszabályok és jogsértések. Ismeretterjesztési céllal kiadta az Országos Természetőr Társaság, Pécs, 40 pp.

I.

TERMÉSZETVÉDELMI ALAPISMERETEK

Mi a természet emberi léptékkel, és mit jelent a védelme?

Egyik alapvető meghatározás szerint **a természet** az ember tevékenységétől függetlenül kialakult dolgok, jelenségek, szervezetek és folyamatok fejlődéstörténetileg összehangolódott, nagyrészt önszabályozó rendszere, amelynek két fő része az élő természet (fajok bonyolult szerveződése) és az élettelen természet (levegő, víz, kőzetek stb.). A természet Földünk szárazföldi felszínén még jelentős területeket foglal el növény-, gomba- és állatvilágával, amely területek közül fajban leggazdagabbak az erdők. A vizek (óceánok, tengerek, tavak, folyók, patakok stb.) a természet másik sajátos világa. A hazai jogszabályokban a természet alapvetően **a természeti terület** és **a természeti érték** kategóriákkal jelenik meg. A természet védelme összetett állami feladat, és minden természetes és jogi személy kötelessége.

A TERMÉSZETVÉDELEMRŐL

Az utóbbi években egyre nyilvánvalóbbá vált a közvélemény előtt is – nemzetközi és hazai viszonylatban egyaránt – hogy a környezet és a természet védelme az emberiség jövőjének, fenntartható fejlődésének alapvető feltétele. **A környezetvédelem** a környezeti elemek: a föld, a levegő, a víz, az élővilág és a mesterséges környezet

(települések, infrastruktúrák) védelmét jelenti a szennyezés, a zaj, a rezgés, a káros sugárzás, a veszélyes anyagok és technológiák ellen, és egyik meghatározó feladata a hulladékgazdálkodás. **A természetvédelem** a természeti értékek és a természeti területek általános védelmét, illetve a védett természeti értékek és a védett természeti területek kiemelt oltalmát foglalja magában. A két mellérendelt tevékenység, a környezetvédelem és

a természetvédelem egymást kiegészíti, kölcsönösen segíti, de egyes vonatkozásokban és részben egymást át is fedi. Példa lehet a kölcsönhatásra az erdőterületek védelme, mert az erdőnek környezetvédelmi és mezoklíma módosító hatása van, vagy például a levegőtisztaság-védelem kedvezően hat a természetre is.

A környezetvédelmet a környezet védelmének általános szabályairól szóló **1995. évi LIII. törvény** (környezetvédelmi törvény, Kt.),

a természetvédelmet pedig a természet védelméről szóló **1996. évi LIII. törvény** (természetvédelmi törvény, Tvt.) alapozza meg két és fél évtizede.

Természeti értékek és területek védelme

Természeti értékeknek nevezzük a vadon élő élővilág egyedeit, a növényeket, állatokat, gombákat, zuzmókat, valamint élettelen környezetük természetes alkotóit (pl. talaj, ásványok), de a barlangok is természeti értéknek (és nem természeti területnek) minősülnek. **Természeti területek** pedig azok a természeti értékek által elfoglalt földterületek, amelyeket természetes vagy természetközeli állapotok jellemeznek.

A természeti értékek és a természeti területek a hatályos jogszabályok alapján általános védelemben és kiemelt oltalomban részesülhetnek.

Természeti értékek és területek általános védelme

A természeti értékek és a természeti területek **általános védelmét** az **1996. évi LIII. törvény** (Tvt.) II. Része és vonatkozó végrehajtási rendeletei mellett a **2009. évi XXXVII. törvény** (erdőtörvény, Evt.), az **1996. évi LV. törvény** (vadászati törvény, Vtv.), valamint a **2013. évi CII. törvény** (halgazdálkodási törvény, Hhvtv.) és végrehajtási rendeleteik alapozzák meg.

Természeti értékek és területek kiemelt oltalma

A kiemelt oltalom alapja a védetté vagy fokozottan védetté nyilvánítás, amelynek eredménye a védett vagy fokozottan védett természeti érték, illetve a védett vagy fokozottan védett természeti terület.

A védetté nyilvánított természeti értékek és területek **kiemelt oltalmának** jogi alapja a természetvédelmi törvény III. Része és végrehajtási rendeletei, de a természet védelmét is szolgálják a Büntető Törvénykönyvről szóló **2012. évi C. törvény** (Büntető törvénykönyv, Btk.), a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló **2012. évi II. törvény** (szabálysértési törvény, Szabs.tv.) és a Polgári Törvénykönyvről szóló **2013. évi V. törvény** (Polgári törvénykönyv, Ptk.) vonatkozó szabályozásai.

A védetté nyilvánításnak többféle lehetősége van. Amennyiben a természetvédelmi törvény nyilvánít védetté természeti területet vagy természeti értéket, abban az

esetben úgynevezett „ex lege” védelemről beszélünk. Ilyen **törvény erejénél fogva védett** természeti érték például minden barlang, vagy törvény erejénél fogva védett természeti terület minden láp és szikes tó. A védetté nyilvánítás meghatározó módja azonban **a védetté nyilvánítási eljárás**, amelynek eredményeként országos jelentőségű védett természeti területek, valamint védett természeti értékek esetében miniszteri rendelet, helyi jelentőségű védett természeti területek esetében pedig önkormányzati rendelet a védetté nyilvánító jogszabály. Természeti területet vagy természeti értéket **fokozottan védetté** törvény („ex lege”), vagy miniszteri rendelet nyilváníthat.

A védett természeti értékek

Védett természeti értékek a barlangok, a védett állatok, a védett növények, a védett gombák és a védett ásványok. Valamennyi fokozottan védetté nyilvánítható. A védett növényfajok, gombafajok és állatfajok egyedeihez, valamint a védett ásványi példányokhoz pénzben kifejezett értéket rendel a jog. A védett élő szervezeteknél az egyed nem azonos a példánnyal. Az egyed fogalmának törvényi meghatározását lásd Tvt. 4. § p) pontja és a Btk. 242. § (4) bekezdése alatt. A védett növény-, gomba- és állatfajokat és azok pénzben kifejezett természetvédelmi értékét a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet, az ásványi példány meghatározását és a védett ásványok pénzben kifejezett értékét pedig a védett ásványok és ásványtársulások köréről és pénzben kifejezett értékéről szóló 21/2007. (VI. 20.) KvVM rendelet tartalmazza.

Az egyed pénzben kifejezett értéke védett növényfajokra 5.000 Ft, 10.000 Ft vagy 50.000 Ft, védett állatfajokra 2.000 Ft, 5.000 Ft, 10.000 Ft, 25.000 Ft vagy 50.000 Ft, fokozottan védett növényfajokra 100.000 Ft vagy 250.000 Ft, fokozottan védett állatfajokra pedig 100.000 Ft, 250.000 Ft, 500.000 Ft vagy 1.000.000 Ft. Védett gombák és zuzmók esetében az egyed pénzben kifejezett értéke 5.000 Ft vagy 10.000 Ft, védett ásványoknál az ásványi példány pénzben kifejezett értéke pedig 10.000 Ft, 20.000 Ft, 50.000 Ft vagy 100.000 Ft.

A védett **gombafajok** száma **58**, a védett **zuzmóké** **17**. A védett **növényfajok** száma **733**, ebből fokozottan védett **87**. A védett **állatfajok** száma **1.178**, közülük fokozottan védett **185** faj. **6 hangyaboly** védett.

A nyilvántartott **barlangok** száma **≈4.160** (ex lege védettek), ebből fokozottan védett **145**, megkülönböztetetten védett **260**.

A védett természeti területek

Az országos jelentőségű védett természeti terület lehet nemzeti park (NP), tájvédelmi körzet (TK), természetvédelmi terület (TT) és természeti emlék (TE), a védelem szigorúsága szempontjából pedig védett vagy fokozottan védett. A helyi jelentőségű védett természeti terület természetvédelmi terület (TT) vagy természeti emlék (TE). A felsorolt védett területi alapkategóriák gyűjtőfogalma **a védett természeti terület**. A természetvédelmi terület sajtóban és köznyelvben előforduló gyűjtőfogalomként történő alkalmazása helytelen, mert a TT csupán egyike a fenti alapkategóriáknak.

Országos jelentőségű védett természeti területet vagy annak részét, valamint védett természeti értéket **fokozottan védetté** miniszteri rendelet nyilváníthat.

10 nemzeti parkunk összes területe **480.108 ha**, a **39 tájvédelmi körzeté 336.875 ha**, a **173** országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védetté nyilvánított **természetvédelmi területé 31.753 ha**, a **90** országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védetté nyilvánított **természeti emléké 123 ha**. Az egyedi jogszabállyal védetté nyilvánított országos jelentőségű **védett természeti területek összes kiterjedése** így **848.859 ha**, melynek csaknem 15 %-a fokozottan védett. Az 1806 helyi jelentőségű védett természeti területből **955 TT 42.142 ha** összes területtel, **851** pedig **TE** terület nélküli nyilvántartással.

„Ex lege” védett területek

„Ex lege”, azaz a törvény erejénél fogva, vagyis nem egyedi jogszabállyal védetté nyilvánított természeti területekről van szó, hanem a természetvédelmi törvény állapítja meg a kiemelt oltalmat. A Tvt. 23. § (2) bekezdése szerint a törvény erejénél fogva védelem alatt áll valamennyi láp, szikes tó, kunhalom, földvár, forrás (5 l/perc tartós vízhozam felett) és víznyelő.

Tehát ezek a törvényben nevesített területek akkor is kiemelt oltalom alatt állnak, azaz védett természeti területek, ha egyedi jogszabállyal védetté nyilvánított területen kívül találhatók. Ilyen esetben a láp és a szikes tó országos jelentőségű természetvédelmi területnek (TT), a kunhalom, a földvár, a forrás és a víznyelő pedig országos jelentőségű természeti emlékeknek (TE) minősül.

Az „ex lege” védett természeti területek összesített számadatai a következők.

A védett természeti területen kívüli ex lege védett **láp** (TT): **1.193**, ex lege védett **szikes tó** (TT): **397** – ami összesen **1.590 TT**. Az összes ex lege védett **kunhalom** (TE): **1.547**, ex lege védett **földvár** (TE) pedig: **340**. A védett természeti területen kívüli ex lege védett **forrás** (TE): **2.677**, ex lege védett **víznyelő** (TE): **431**.

Közösségi védelem

Sajátos védelmi kategóriát képeznek **az európai közösségben természetvédelmi szempontból jelentős fajok**, valamint a közösségi jelentőségű és a kiemelt közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmére kijelölt európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű **Natura 2000 területek**.

A természetvédelmi szempontból jelentős fajok pénzben kifejezett értéke növényekre egységesen 10.000 Ft/egyed, állatokra 25.000 Ft/egyed.

A **Natura 2000 területek** kerekítve 40 %-os arányban átfedésben vannak a védett természeti területekkel, a védett természeti területeknek pedig több mint 90 %-a egyben Natura 2000 terület is.

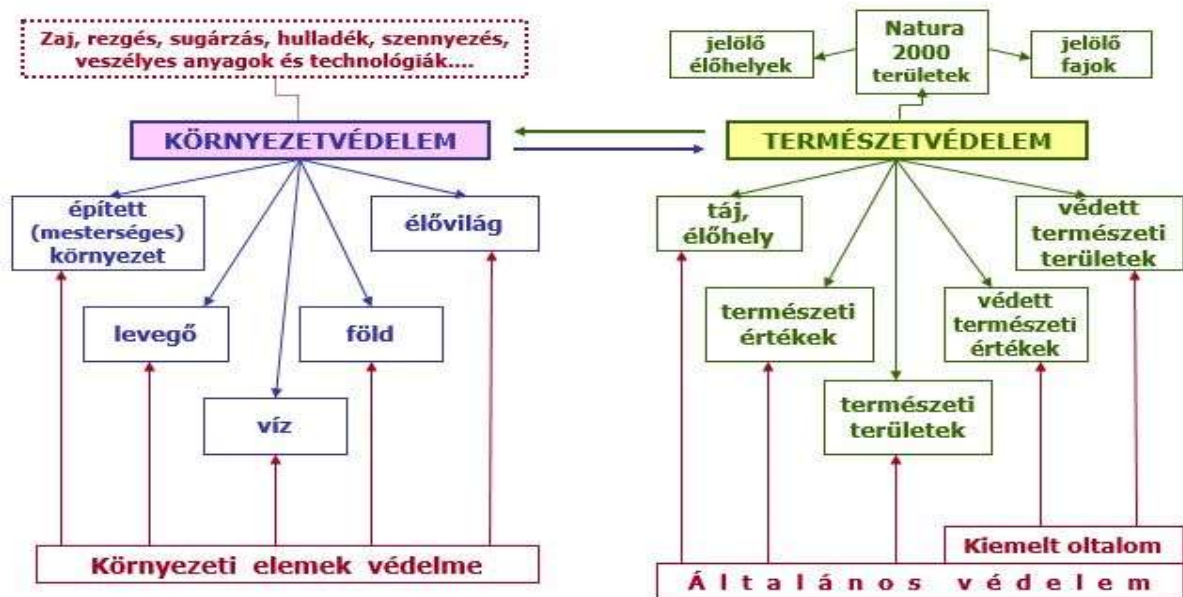
A természet őrei

A természet közvetlen őrzését az alábbi hivatásos rendészeti és önkéntes polgári személyek látják el a vonatkozó törvényekben foglalt intézkedési jogosultságokkal:

- ▶ (állami) természetvédelmi őrök - nemzeti park igazgatóságok kormánytisztviselői;
- ▶ önkormányzati természetvédelmi őrök - települési önkormányzatok köztisztviselői;
- ▶ erdészeti hatóság rendészeti feladatokat ellátó tagjai - a területi erdészeti hatóságok állami tisztviselői;
- ▶ rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzet tagjai - az erdőgazdálkodók alkalmazottai;
- ▶ hivatásos vadászok - vadászatra jogosultak alkalmazottai;
- ▶ hivatásos halőrök - halgazdálkodásra jogosultak alkalmazottai, állami halőrök;
- ▶ polgári természetőrök - természetvédelmi őrszolgálat önkéntes segítői;
- ▶ társadalmi halőrök - halgazdálkodásra jogosultak önkéntes segítői.

A környezet- és természetvédelem összefoglalóan a következő ábrával szemléltethető.

Környezetvédelem és természetvédelem

Didaktikai ábra a környezet- és természetvédelemről ☞ Szerk.: Temesi Géza

Természeti panoráma tájképek ☞ Fotók: Molnár László, VIA Stúdió, Veszprém

II.

A TERMÉSZET VÉDELME T SZOLGÁLÓ JOGSZABÁLYOK

Magyarország Alaptörvénye a természet és a környezet védelmét a Nemzeti Hitvallásban, az Alapvetés P) cikk (1)-(2), a Szabadság és felelősség XX. cikk (1)-(2), valamint a XXI. cikk (1)-(3) bekezdéseiben alapozza meg. A természet védelmét szolgáló jogszabályok megismerését és kezelését segíti elő **a főbb hatályos jogszabályok** alábbi jegyzéke, melynek sorrendiségi rendező elve az időrend, a jogszabályi hierarchia, a szakterület és a célszerűség.

A TERMÉSZET VÉDELME NEK FŐBB HATÁLYOS JOGSZABÁLYAI

1995. évi XCIII. törvény a védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról

1996. évi LIII. törvény a természet védelméről (Tvt.)

33/1997. (II. 20.) Korm. rendelet a természetvédelmi bírság kiszabásával kapcsolatos szabályokról

12/1997. (IV. 25.) KTM rendelet a védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításához szükséges kisajátítások ütemezéséről

13/1997. (V. 28.) KTM rendelet a védett természeti területek és értékek nyilvántartásáról

19/1997. (VII. 4.) KTM rendelet az elkobzott védett természeti értékekkel kapcsolatos intézkedésekről

33/1997. (XI. 20.) KTM rendelet a polgári természetőrökről

67/1998. (IV. 3.) Korm. rendelet a védett és fokozottan védett életközösségekre vonatkozó korlátozásokról és tilalmakról

13/1998. (V. 6.) KTM rendelet a barlangok nyilvántartásáról, a barlangok látogatásának és kutatásának egyes feltételeiről, valamint a barlangok kiépítéséről – lásd még: 392/2017. (XII. 13.) Korm. rendelet

4/2000. (I. 21.) Korm. rendelet a természetvédelmi örökre, illetve őrszolgálatokra vonatkozó részletes szabályokról

9/2000. (V. 19.) KöM rendelet a Természetvédelmi Őrszolgálat Szolgálati Szabályzatáról

13/2001. (V. 9.) KöM rendelet a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről

2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról

275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

276/2004. (X. 8.) Korm. rendelet a természet védelmét szolgáló egyes támogatásokra, valamint kártalanításra vonatkozó részletes szabályokról

314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról

12/2005. (VI. 17.) KvVM rendelet a fokozottan védett növény-, illetve állatfajok élőhelyén és élőhelye körüli korlátozás elrendelésének részletes szabályairól

348/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet a védett állatfajok védelmére, tartására, hasznosítására és bemutatására vonatkozó részletes szabályokról

19/2006. (III. 31.) KvVM rendelet az éti csiga gyűjtéséről és hasznosításáról

90/2007. (IV. 26.) Korm. rendelet a környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről

91/2007. (IV. 26.) Korm. rendelet a természetben okozott károsodás mértékének megállapításáról, valamint a kármentesítés szabályairól

269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól

4/2007. (I. 18.) FVM-KvVM együttes rendelet a védett őshonos mezőgazdasági állatfajták és a veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták körének megállapításáról

7/2007. (III. 22.) KvVM rendelet a magyarországi bioszféra-rezervátumokról

21/2007. (VI. 20.) KvVM rendelet a védett ásványok és ásványtársulások köréről és pénzben kifejezett értékéről

292/2008. (XII. 10.) Korm. rendelet a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelmét szabályozó nemzetközi és európai közösségi jogi aktusok végrehajtásának egyes szabályairól

346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet a fás szárú növények védelméről

3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról

93/2008. (VII. 24.) FVM rendelet a védett őshonos állatfajták genetikai fenntartásának rendjéről

297/2009. (XII. 21.) Korm. rendelet a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről

16/2009. (X. 8.) KvVM rendelet a barlangok felszíni védőövezetének kijelöléséről

14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről

134/2013. (XII. 29.) VM rendelet a nemzeti parkok területének övezetekbe való besorolásáról és az egyes övezetekre vonatkozó általános természetvédelmi előírásokról

55/2015. (IX. 18.) FM rendelet földtani alapszelvények és földtani képződmények védetté nyilvánításáról és természetvédelmi kezelési tervéről

408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről

392/2017. (XII. 13.) Korm. rendelet a barlangok nyilvántartásáról

6/2020. (III. 25.) AM rendelet a natúrparkok létrehozásáról és működéséről

1997. évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról – II. Fejezet

2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről

14/2015. (III. 31.) FM rendelet a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól

Természeti terület országos jelentőségű védett természeti területté nyilvánításáról (nemzeti park létesítéséről, védettség fenntartásáról) és természetvédelmi kezelési tervéről szóló miniszteri rendeletek

Természeti terület helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításáról és természetvédelmi kezelési (fenntartási) tervéről szóló önkormányzati rendeletek

Erdők védelme, erdőgazdálkodás

1994. évi XLIX. törvény az erdőbirtokossági társulatról

2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról (Evt.)

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

4/2008. (VIII. 1.) ÖM rendelet az erdők tűz elleni védelméről

143/2009. (VII. 6.) Korm. rendelet az erdőgazdálkodási és erdővédelmi bírság mértékéről és kiszámításának módjáról

124/2009. (IX. 24.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdő-környezetvédelmi intézkedésekhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről

36/2010. (IV. 13.) FVM rendelet az erdészeti termőhelyfeltárás részletes szabályairól

24/2012. (III. 19.) VM rendelet a földalatti gombák gyűjtéséről

135/2017. (VI. 9.) Korm. rendelet a fás szárú ültetvényekről

383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről

414/2017. (XII. 18.) Korm. rendelet a faanyag kereskedelmi lánc felügyeletével kapcsolatos eljárás, bejelentés, adatszolgáltatás, nyilvántartás és ellenőrzés szabályairól

433/2017. (XII. 21.) Korm. rendelet az egyes erdészeti hatósági eljárások, bejelentések, valamint hatósági nyilvántartások eljárási szabályairól

58/2017. (XII. 18.) FM rendelet a fatermék szállításával, nyilvántartásával, valamint a szállítójegy és a műveleti lap előállításával és forgalmazásával kapcsolatos részletes szabályokról

2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

244/2020. (V. 28.) Korm. rendelet az erdészeti szakszemélyzet és az erdészeti szakirányító vállalkozás tevékenységének és nyilvántartásának, valamint az erdészeti szakszemélyzet továbbképzésének szabályairól

22/2012. (II. 29.) Korm. rendelet a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalról

158/2019. (VI. 28.) Korm. rendelet a Nemzeti Földügyi Központ feladatairól

Vad védelme, vadgazdálkodás - vadászat

1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról (Vtv.)

56/1997. (X. 21.) BM-FM együttes rendelet a határterületen a vadászat, ... rendjéről

79/2004. (V. 4.) FVM rendelet a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásáról

43/2011. (V. 26.) VM rendelet az elejtett vad kezelésének és értékesítésének élelmiszer-higiéniai feltételeiről

126/2013. (XII. 17.) VM rendelet a vadászvizsgát megelőző tanfolyamról és a vadászvizsgáról

13/2016. (III. 2.) FM rendelet a vadgazdálkodási tájegységekről

383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről

412/2017. (XII. 15.) Korm. rendelet egyes vadgazdálkodási eljárásokra vonatkozó szabályokról

2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

22/2012. (II. 29.) Korm. rendelet a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalról

10/2018. (VII. 3.) AM rendelet a Dél-dunántúli, 11/2018. (VII. 3.) AM rendelet a Duna-Tisza közti, 12/2018. (VII. 3.) AM rendelet az Észak-dunántúli, 13/2018. (VII. 3.) AM rendelet a Tiszántúli és 14/2018 (VII. 3.) AM rendelet az Északi hegy- és dombvidéki Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről

Halgazdálkodás, hal védelme

2013. évi CII. törvény a halgazdálkodásról és a hal védelméről (Hhvtv.)

133/2013. (XII. 29.) VM rendelet a halgazdálkodás és a halvédelem egyes szabályainak megállapításáról

314/2014. (XII. 12.) Korm. rendelet a halgazdálkodási és a halvédelmi bírságról

44/2015. (VII. 28.) FM rendelet a halgazdálkodási vízterület különleges rendeltetésűvé nyilvánításának szabályairól

90/2015. (XII. 22.) FM rendelet az államot megillető halgazdálkodási jog kijelöléssel történő átengedésének, valamint alhaszonbérbe adásának részletes feltételeiről

383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről

413/2017. (XII. 15.) Korm. rendelet egyes halgazdálkodási eljárásokra vonatkozó szabályokról

2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

22/2012. (II. 29.) Korm. rendelet a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalról

Vonatkozó további alapvető törvények

1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól (Kt.)

1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról (Ttv.)

1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről (Ávt.)

2004. évi XXIV. törvény a lőfegyverekről és lőszerekről (Ftv.)

2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről (Szabs.tv.)

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (Btk.)

2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.)

2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról (Ákr.)

2020. évi XLIV. törvény a klímavédelemről

Nemzetközi természetvédelmi egyezmények

1986. évi 6. törvényerejű rendelet a Bonnban, az 1979. évi június hó 23. napján kelt, a vándorló vadon élő állatfajok védelméről szóló egyezmény kihirdetéséről (Bonni Egyezmény)

Az európai vadon élő élővilág és a természetes élőhelyek védelméről szóló Berni Egyezmény közzététele a Magyar Közlöny 1990. évi 64. számában 7/1990. szám alatt (Berni Egyezmény)

1993. évi XLII. törvény a nemzetközi jelentőségű vadvizekről, különösen mint a vízimadarak tartózkodási helyéről szóló, Ramsarban, 1971. február 2-án elfogadott Egyezmény és annak 1982. december 3-án és 1987. május 28 – június 3. között elfogadott módosításai egységes szerkezetben történő kihirdetéséről (Ramsari Egyezmény)

1995. évi LXXXI. törvény a Biológiai Sokféleség Egyezmény kihirdetéséről (Biodiverzitás Egyezmény, Rioi Egyezmény)

2003. évi XXXII. törvény a Washingtonban, 1973. március 3. napján elfogadott, a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló egyezmény kihirdetéséről (CITES)

306/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről szóló Keretegyezmény kihirdetéséről (Kárpátok Keretegyezmény)

2007. évi CXI. törvény a Firenzében, 2000. október 20-án kelt, az Európai Táj Egyezmény kihirdetéséről (Tájegyezmény, Firenzei Egyezmény)

2011. évi LXXVII. törvény a világörökségről (Világörökség Egyezmény – természeti világörökségi helyszínek és kultúrtájak)

Erdőrezervátum Stužica, Szlovákia (őserdő jellegű terület, Kárpátok) ☼ Fotó: Duska József

III.

A TERMÉSZÉVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ JOGSÉRTÉSEK

A természet védelméhez fűződő társadalmi és állami érdekeket is jogszabályok, törvények és rendeletek jelenítik meg. A törvények mellett a vonatkozó kormányrendeletek és miniszteri rendeletek száma nagy, lásd együtt a jogszabályjegyzéket tartalmazó II. fejezet alatt.

A természetvédelemmel összefüggő jogsértések okait, a jogsértések fajait és jogkövetkezményeit, valamint az eljáró szerveket vázlatosan és összefoglalóan az alábbiak ismertetik.

A természetvédelmi jogsértések főbb okai a következőkben foglalhatók össze:

- ▶ a természet védelmével ütköző rövidtávú gazdasági vagy más érdekek érvényesítése,
- ▶ természetben folytatott vagy a természetre hatással bíró gazdálkodás (mezőgazdálkodás - állattenyésztés, erdő-, vad-, hal-, vízgazdálkodás) jogszabályi előírásainak be nem tartása,
- ▶ jogellenes haszonszerzési célok a természetben,
- ▶ gazdasági károsítások (vad, védett állat, további károsító élő szervezetek) elleni jogszabályba ütköző védekezés,
- ▶ jogi és természetvédelmi ismerethiányok, tudatlanság, valamint az abból is fakadó helytelen magatartási szokások,
- ▶ a természet, a vadon élő élővilág értékelésének, szeretetének hiánya,
- ▶ a környezetvédelemmel összefüggő problémák,
- ▶ hatósági, igazgatási és ellenőrzési hiányosságok, a természetvédelmi őrszolgálat alacsony létszáma és a feladatellátás problémái.

A jogsértések, illetve jogkövetkezményük lehet:

- ▶ közigazgatási bírsággal sújtandó jogsértés,
- ▶ szabálysértés szabálysértési hatóság illetve bíróság általi megállapítása és büntetése (szabálysértési pénzbírság, szabálysértési elzárás),

- ▶ bűncselekmény (vétség vagy bűntett) bírósági megállapítása és büntetése.

A természetvédelemmel összefüggő főbb közigazgatási bíróságok:

- ▶ természetvédelmi bíróság (Tvt. 80. §), inváziós bíróság (Tvt. 80/A. §)
- ▶ erdővédelmi bíróság (Evt. 108. §), erdőgazdálkodási bíróság (Evt. 107. §),
- ▶ vadvédelmi bíróság (Vtv. 84. §), vadgazdálkodási bíróság (Vtv. 83. §),
- ▶ halvédelmi bíróság (Hhvtv. 67 - 70. §), halgazdálkodási bíróság (Hhvtv. 66. §),
- ▶ közlekedési bíróság (410/2007. (XII. 29.) Korm. rendelet 7. melléklet - védett természeti területen)

A természetvédelemmel összefüggő főbb szabálysértések:

- ▶ természetvédelmi szabálysértés (Szabs.tv. 187. §),
- ▶ erdőrendészeti szabálysértés, erdei haszonvételek jogosulatlan gyakorlása (Szabs. tv. 242 és 243. §),
- ▶ jogosulatlan vadászat (Szabs.tv. 178. §),
- ▶ veszélyeztetés kutyával (Szabs.tv. 193. § - természeti és védett természeti területen, vadászterületen),
- ▶ csendháborítás (Szabs.tv. 195. § - természeti és védett természeti területen),
- ▶ vízszennyezés (Szabs.tv. 245. §),
- ▶ tiltott fürdés (Szabs.tv. 202/A. §),
- ▶ tulajdon elleni szabálysértés (Szabs.tv. 177. § - a természettel összefüggésben),
- ▶ felhívással szembeni engedetlenség (Szabs.tv. 244. §).

A természetvédelemmel összefüggő bűncselekmények:

- ▶ természetkárosítás (Btk. 242 - 243. §),
- ▶ környezetkárosítás, hulladékgazdálkodás rendjének megsértése (Btk. 241., valamint 248. §),
- ▶ orvvadászat (Btk. 245. §),

- ▶ orvhalászat (Btk. 246. §),
- ▶ állatkínzás (Btk. 244. § - vadon élő állatokkal összefüggésben),
- ▶ vagyon elleni bűncselekmény (Btk. 370 - 371. § - a természettel összefüggésben).

A természet védelmével összefüggő, illetve a természet védelmét is érintő egyes szabálysértések helyszíni megállapításakor **szabálysértési helyszíni bírságot** szabhatnak ki törvényben meghatározott esetekben és illetékességi területükön a következő rendészeti személyek:

- ▶ természetvédelmi őr, önkormányzati természetvédelmi őr,
- ▶ hivatásos halór, állami halór, mezőőr,
- ▶ erdészeti hatóság rendészeti feladatokat ellátó tagja.

Két fontos tudnivaló kapcsolódik a fentiekhez. **1)** Amennyiben törvény vagy kormányrendelet egy jogsértő cselekményre közigazgatási bírság kiszabását rendeli, úgy a cselekmény miatt szabálysértési eljárás nem indítható. **2)** Bűncselekmény miatti büntetőeljárás mellett közigazgatási bírság kiszabására irányuló közigazgatási hatósági eljárást is le kell folytatni, amennyiben azt az adott jogsértő cselekményre törvény vagy kormányrendelet előírja.

Jogsértés esetén eljáró szervek:

- ▶ természetvédelmi, erdészeti, vadászati, halgazdálkodási hatóságok közigazgatási hatóságként,
- ▶ rendőrség és katasztrófavédelmi hatóságok,
- ▶ a rendőrség kijelölt szerve mint általános szabálysértési hatóság,
- ▶ járásbírók (elzárással is büntethető szabálysértés és bűncselekmény esetén).

Természetvédelmi, vadászati, halgazdálkodási területi hatóságként 19, erdészeti területi hatóságként az erdőtervezési körzetek szerint meghatározott illetékességi területeken 10 megyei kormányhivatal jár el.

A következő négy fejezet a természetvédelemmel összefüggő, a természet védelmének érdekeit sértő jellemzően leggyakoribb jogsértésekkel foglalkozik: hulladék-elhelyezés és szemetelés, lopás, tűz okozása, terepmotorozás és -kerékpározás.

IV.

HULLADÉKOK ELHELYEZÉSE ÉS SZEMETELÉS A TERMÉSZETBEN

A természetben nem képződnek melléktermékek, szemét vagy hulladék, mert minden anyag a körforgás része. Kialakult egy ökológiai egyensúlyi állapot, amiben ugyan minden folyamatosan változóban van, de lassú ütemben, így lehet hozzá alkalmazkodni. De: létezik az emberi civilizáció, amelynek mellékterméke a sok szemét és a még több sokféle hulladék....

Település-közel vagy távolabbi természeti környezetünk védelmének egyik mindennapos problémaköre a szemetelés és az illegális hulladék-elhelyezés, amely téma összefoglaló ismertetésével a cél a figyelemfelhívó tájékoztatás.

Környezetvédelmi találós kérdés lehet, hogy **mi az illegális hulladék-elhelyezés és a szemetelés biztos következménye?** A leghelyesebb válasz: **az évenkénti TeSzedd szemétyűjtési akció mennyiségi eredményessége**. Azért találó az ironikus kérdés és válasz, mert a jogkövetkezmény igen gyakran elmarad nem csak a szemetelés, területszennyezés, hanem az engedély nélküli hulladék-elhelyezés esetében is. Sokféle **hulladék** van: biohulladék, építési-bontási hulladék, háztartási hulladék, lomhulladék, települési szilárd hulladék, veszélyes hulladék stb. Részleteket lásd fejezet végén nevesített vonatkozó környezetvédelmi jogszabályokban!

A szemetelésre, illegális hulladék-elhelyezésre **a szabálysértési törvény** (2012. évi II. törvény, Szabs.tv.) Köztisztasági szabálysértés cím alatt úgy rendelkezik a 196. §-ban, hogy aki közterületen szemetel, vagy települési hulladékot engedély nélkül elhelyez, szabálysértést követ el.

Közterület a tulajdonos személyétől, illetve a tulajdonformától függetlenül minden olyan közhasználatra szolgáló terület, amely mindenki számára korlátozás nélkül vagy azonos feltételek mellett igénybe vehető, ideértve a magánterületnek a közforgalom elől el nem zárt részét is.

Aki természeti, védett természeti területen és Natura 2000 területen szemetel, vagy a területet más módon szennyezi, ugyancsak szabálysértést követ el [lásd Szabs.tv. Természetvédelmi szabálysértés cím alatt a 187. § (1) bekezdés b) pontját].

A szabálysértés jogkövetkezménye lehet a szabálysértési hatóság által kiszabott szabálysértési bírság, vagy a szabálysértési helyszíni bírság.

Helyszíni bírságot rendőrön kívül a közterület-felügyelő, természeti és védett természeti területen a természetvédelmi őr, helyi jelentőségű védett természeti területen az önkormányzati természetvédelmi őr, az önkormányzat közigazgatási területéhez tartozó termőföldeken a mezőőr is szabhat ki.

A Büntető törvénykönyv (2012. évi C. törvény, Btk.) szerint aki hatóság által nem engedélyezett helyen hulladékot elhelyez, illetve hulladékkal más jogellenes tevékenységet végez, bűncselekményt követ el. A törvény alkalmazásában hulladék mindaz, amit a hulladékról szóló törvény hulladéknak minősít, ha alkalmas az emberi élet, testi épség, egészség, a föld, a víz, a levegő vagy azok összetevői, illetve élő szervezet egyedének veszélyeztetésére. Lásd: Btk. 248. §.

A hulladék-elhelyezést, szennyezést a természethasználat ágazati törvényei is tiltják, illetve szankcionálják. **Az erdőtörvény** (2009. évi XXXVII. törvény, Evt.) 61. § (1) bekezdés b) pontja alapján tilos erdőben hulladékot elhelyezni, törvénysértés esetén jogkövetkezmény az erdővédelmi bírság. **A halgazdálkodás törvény** (2013. évi CII. törvény, Hhvtv.) 67. § (1) bekezdés k) pontja szerint a halgazdálkodási hatóság

halvédelmi bírságot szab ki a hal élőhelyén kialakult természeti egyensúly megbontására alkalmas szervezetet, táplálékanyagot, szennyezőanyagot halgazdálkodási vízterületre kijuttató személlyel szemben. A törvény végrehajtási rendelete [133/2013. (XII. 29.) VM rendelet] pedig a halászat, horgászat rendje keretében tiltja a szemetelést [28. § (18) bekezdés].

Alapvető jogi információ, hogy közigazgatási bírság (erdővédelmi bírság, halvédelmi bírság) kiszabására irányuló hatósági eljárás esetén adott jogsértés miatt szabálysértési eljárás nem indítható. Közigazgatási bírság viszont

bűncselekmény esetén is kiszabható, amennyiben a bűncselekményen kívül megvalósul a közigazgatási jogi felelősség is.

A természetvédelmi őrszolgálatnak, a közterület-felügyeletnek, az önkormányzati rendészeteknek, a mezőőröknek és a hivatásos halőröknek, valamint a rendőrségnek, hatóságoknak, bíróságoknak lehet nagy szerepe abban, hogy túlszemetelt és hulladékos országunk tisztább legyen. Különösen mentesüljenek a szemeteléstől és a hulladéklerakástól a védett természeti és a Natura 2000 területek, amelyek együtt az ország területének közel egynegyedét foglalják el!

Illegális hulladék-elhelyezés bejelenthető a **112** ingyenesen hívható telefonszámon, valamint az illetékes közterület-felügyeletre, önkormányzati rendészetre, a mezei őrszolgálatához, természeti, védett természeti és Natura 2000 területen a nemzeti park igazgatóságokhoz, erdőterületen az erdőgazdálkodóhoz is.

Sajnos korunk egyik alapvető problémája a Föld valamennyi országában a növekvő hulladéktermelés, aminek számos negatív hatása van. A megfelelő hulladék-elhelyezés és -feldolgozás hiányosságai és korlátai miatt az illegális hulladéklerakásnak az egyik természetvédelmi szempontú következménye a vízi élőhelyek és élőlények fokozódó pusztulása. A jövő évtizedben radikális intézkedések szükségesek, mert a 24. órában van az emberiség ezen a téren is. Törvényi szigorítás, szigorú jogalkalmazás és hatékony végrehajtás szükséges. Az ITM által 2020 februárjában bejelentett **Klíma- és természetvédelmi akcióterv** alapján megkezdődik a Kormány illegális hulladéklerakók felszámolására irányuló és számos más intézkedése, beleértve a jogszabályi szigorításokat. Az emberi ökokultúra színvonalának javítása, a szemléletformálás pedig pedagógiai feladat, amiben a civil szervezeteknek is jelentős szerepe lehet.

A II. fejezet természet védelmét szolgáló jogszabályainak jegyzékében nem szereplő, a IV. fejezetre vonatkozó további, speciális környezetvédelmi jogszabályok a következők:

2012. évi CLXXXV. törvény a hulladékról; 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól; 271/2001. (XII. 21.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási bírság mértékéről, valamint kiszámításának és megállapításának módjáról; 72/2013. (VIII. 27.) VM rendelet a hulladékjegyzékről; 1999. évi LXIII. törvény a közterület-felügyeletről.

V. A LOPÁSOK MINT TERMÉSZETI JELENSÉG

Kettős értelemben is célzatos a címben a természeti jelenség megjelölés: az emberi természetről és a természetről van ugyanis szó egymásra hatásukban.

A tulajdonjogot illetően a római jogban többek között voltak:

1) isteni jog alá tartozó dolgok (res divini iuris) - ilyenek voltak a szent dolgok és a temetkezési hely,

2) emberi jog alá tartozó dolgok (res humani iuris) - amelyek lehettek

2.1) közdolgok (res publicae) és

2.2) magándolgok (res privata),

3) uratlan dolgok (res nullius) - például vad, madarak, halak.

A 2.1) emberi jog alá tartozó közdolgok tovább tagolódtak:

2.1.1) közösségi dolgok (állami, városi stb. tulajdonban) és

2.1.2) közhasználatú dolgok (res publico usui destinatae).

A dolog lehetett ingó (res mobiles) és ingatlan (res immobiles), mint ahogy az ma is van.

További részletezés nélkül a fentiek célja csupán a tulajdonjog összetettségének az érzékeltetése. A hatályos hazai jogban a következő alapvető dologi tulajdonformák léteznek:

1) állami tulajdon,

2) önkormányzati tulajdon,

3) magántulajdon,

4) vegyes tulajdon.

A római jogban uratlan jószágként szereplő **vadon élő állatok** (vad, madarak, halak) országunkban **állami tulajdont képeznek**. A növényzetet illetően pedig nem csak a termesztett növény, hanem **a nem védett vadon termő növény és gomba is osztja a termőterület (földterület) tulajdonjogát**.

Lopások figyelemfelhívó cím. Egyszerűen szólva lopásokról van szó, mert ami nem a tiéd, az bizony a másé (szól a mondás), tehát ha valami nem a te jogos tulajdonod, az valaki másnak a tulajdona. Ami pedig a másé, ahhoz jogszerűen rendszerint vásárlással, ajándékozással vagy kölcsönzéssel lehet hozzájutni. Lopások - szójátékkal élve van belőle sok. Az év különböző időszakában ugyanis **gyakori jelenség a lopás a természetben**, mert rejti is a tolvajokat, akik gyakran másként hiszik és nevesítik tevékenységüket, többnyire gyűjtésnek. A gyűjtögető életmód azonban egyrészt az ősközösségre volt jellemző, de túl vagyunk már a szocialista közös tulajdonon is, másrészt többnyire jogsértő.

Ne lopj! - szól az egyik isteni parancsolat; mások tulajdonát ne kívánd! - hangzik a másik, amelyek pedig valláserkölcsi alaptörvények.

Miről is van szó? Vadon termő gombáról, vadgyümölcsről, gyógynövényről, virágról, moháról, faanyagról, forrásvízről, agancsról, tojásról stb. Egyfelől valamennyinek van ugyanis tulajdonosa, másfelől a természetben **védelem**, mégpedig általános védelem vagy kiemelt oltalom alatt áll a terület is, és az érték is. Mindezt jogszabályok szabályozzák. Többféle alapvető jogsértés valósulhat meg a természetben, maradjunk azonban ezúton a **lopás** felőli megközelítésnél, ami lehet **tulajdon elleni szabálysértés** vagy **vagyon elleni bűncselekmény**.

1) Gomba, vadgyümölcs, gyógynövény illegális gyűjtéssel történő lopása

A nem védett gomba, vadgyümölcs, gyógynövény **a termőterület tulajdonosának a tulajdonát képezi**, ezért szedése, gyűjtése a tulajdonos által végzett vagy végeztetett tevékenységgel, vagy a terület tulajdonosának a hozzájárulásával, az általa meghatározott feltételekkel jogszerű, ellenkező esetben az jogsértőnek minősül. Kivételt képez ez alól a **2009. évi XXXVII. törvény** (erdőtörvény, Evt.) és az **1996. évi LIII. törvény** (természetvédelmi törvény, Tvt.) szabályozásai alapján a nem védett állami erdő. Állami tulajdonú területen a haszonvétele szempontjából a tulajdonos államot ebben a tekintetben a vagyonkezelő jeleníti meg, például állami erdőterületen az állami tulajdonú erdészeti zártkörű részvénytársaság.

De: az erdőtörvény vonatkozó szabályozása [Evt. 69. § (7) bekezdés] alapján az állam 100 %-os tulajdonában álló erdőben az erdőgazdálkodó köteles túrni **az egyéni szükségletet meg nem haladó gomba, vadgyümölcs, gyógynövény gyűjtését**. Az egyéni szükséglet a 2 kg/fő/nap mennyiség, ami kereskedelmi

forgalomba nem hozható. Az e feletti mennyiségben történő gyűjtéshez már az erdőgazdálkodó előzetes írásbeli hozzájárulása szükséges. Mindez azt is jelenti, hogy a területtulajdonosi, vagyonkezelői, haszonvételi joggyakorlói hozzájárulás nélküli gyűjtés csak a nem védett állami erdőkben lehet legális azért, mert ott törvény a gyűjtés túrésára kötelezi az állami erdőgazdálkodót. Ilyen területnek az ország teljes területének összesen és kerekítve csak 9 %-a, az összes termőterületnek pedig 11,5 %-a minősül.

Védett természeti területen, így a védett állami erdőben is a gyűjtéshez a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges, ami alól felmentést a természetvédelmi kezelési terv adhat a gyűjtés meghatározott feltételekkel való lehetővé tételével. Ilyen hatósági engedély vagy természetvédelmi kezelési tervben meghatározott szabályozás figyelembe vétele után következik a gyűjtés túrésára vonatkozó törvényi szabály, illetve a tulajdonosi, vagyonkezelői, haszonvételi joggyakorlói írásbeli hozzájárulás.

A védett gomba és növény állami tulajdont képez, gyűjtése természetvédelmi hatósági engedélyhez kötött védett természeti területen kívül is.

A mindennapi élet nem a fentiekben vázolt szabályoknak megfelelően zajlik. Lopják a gombát, a gyógynövényt és a vadgyümölcsöt egyaránt, erdőn-mezőn, szezonjában és (ellen)őrzés hiányában nem ritkán hajnaltól napestig.

2) Erdőből elhalt fekvő fa, gally, toboz, díszítőlomb, moha, avar, humusz lopása

Erdőben tilos élő fáról és cserjéről gallyat, díszítőlombot, mohát gyűjteni [Evt. 61. § (1) bekezdés c) pont], ugyancsak tilos erdőben az erdei avar vagy a talaj humuszos termőrétegének összegyűjtése és elszállítása [Evt. 63. § (3) bekezdés]. A mihez tartás végett erdei haszonvételeknek minősül az Evt. 68. § d) pontja szerint az elhalt fekvő fa és gally gyűjtése, illetve elhalt száraz ág nyesése, az e) pont szerint a kidöntött fáról történő gally, toboz és díszítőlomb gyűjtése, a g) pont szerint pedig többek között a fű kaszálása. Az erdei haszonvételeket az erdőgazdálkodó gyakorolhatja az Evt.-ben meghatározott feltételekkel.

A fentiek szerinti tiltott tevékenységet elkövetőkre az erdészeti hatóság erdővédelmi bírságot szab ki, amellel megvalósulhat a lopás bűncselekménye is. Az erdei

haszonvételek illegális gyakorlása pedig ugyancsak lopás, 50.000 Ft értékhatárt meghaladva bűncselekmény.

Egy konkrét példaként lássuk **a moha-problémát!** Arról vannak információk a világhálón, hogy a moha gyűjtése 2 kg mennyiségig megengedett, ezért ne legyen mohó a mohás, mert e mennyiség felett jogsértést követ el. Ismét egy példa arra, hogy sok félrevezető információ van az interneten. A moha védelmében is az igazság ugyanis a következő.

A védett moha állami tulajdont képez, gyűjtéséhez a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges. Hazánkban összesen 77 mohafaj védett. A nem védett moha a terület tulajdonosának a tulajdona, a mások általi gyűjtéshez természetesen a tulajdonos (vagyonkezelő) hozzájárulása kell.

Erdő vonatkozásában moha gyűjtését erdei élő fáról az Evt. 61. (1) bekezdés c) pontja tiltja, tehát az az erdőgazdálkodó mint vagyonkezelő, vagy a haszonvételi joggyakorló számára is tiltott. Ami a talajt illeti, az Evt. 63. § (3) bekezdése az erdőből még az erdei avar vagy a humuszos termőréteg összegyűjtését is megtiltja. A mohára egyébként nem vonatkozik az Evt. 69. § (7) bekezdése (lásd előbb).

3) Erdei faanyag lopása

A falopás ősi tevékenység a hazai erdőkben is. A Büntető Törvénykönyvről szóló **2012. évi C. törvény** (Btk.) 370. §-a rendelkezik **a lopás bűncselekményéről**, kivonatossan a következőként.

370. § (1) Aki idegen dolgot másától azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el.

(2) A büntetés **vétség** miatt két évig terjedő szabadságvesztés, ha a) a lopást kisebb értékre, vagy b) a szabálysértési értékre elkövetett lopást bi) erdőben jogellenes fakivágással követik el. **A kisebb érték** 50.001 - 500.000 Ft közötti értéket jelent.

(3) A büntetés **bűntett** miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a) a lopást **nagyobb értékre**, (4) ... egytől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha **jelentős értékre** követik el stb.

Nagyobb érték: 500.001 - 5.000.000 Ft, jelentős érték: 5.000.001 - 50.000.000 Ft.

Fontos tudnivaló tehát, hogy amennyiben erdőben jogellenes **fakivágással** követik el a lopást, abban az esetben **már a szabálysértési értékre elkövetett lopás** (50.000 Ft érték alatt) **is bűncselekmény**, vétség. Egyébként a falopás bűncselekménye 50.001 Ft-t értéktől kezdődik. A hazai erdőkből évente 300.000 – 500.000 m³ fát lopnak el évente.

4) Forrásvíz elhordás

Az ingatlan határain belül keletkező és ott befogadóba torkolló vízfolyások (vízforrás), az ingatlan határain belüli természetes állóvizek (tó, holtág), ha nincsenek közvetlen kapcsolatban más ingatlanon elhelyezkedő vizekkel, az ingatlanra lehulló és ott maradó csapadékvíz **az ingatlan tulajdonosának tulajdonát képezi**.

Az 5 l/perc vízhozamot tartósan meghaladó források **ex lege védett természeti területnek, természeti emlékek** minősülnek [Tvt. 23. § (3) bekezdés b) pont és 28. § (5) bekezdés].

Az Evt. 69. § (7) bekezdése szerint: ha jogszabály másként nem rendelkezik, **az állam 100 %-os tulajdonában álló erdőben** az erdőgazdálkodó köteles túrni az egyén szükségletet meg nem haladó **forrásvíz elhordását**. Másutt a forrásvíz elhordás lopásnak minősül.

5) Agancs illegális gyűjtéssel történő lopása

A gímszarvas, a dámszarvas és az őz hullatott agancsának gyűjtése a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló **1996. évi LV. törvény** (Vtv.) alapján **a vadászati jog része**, a vadászati jogot pedig az adott vadászterület **vadászatra jogosultja** gyakorolja és hasznosítja [lásd Vtv. 2. § d) pont, 3 – 4. §, 9. § (2) és (3) bekezdés]. **A gímbika** február elejétől áprilisig, a gyenge bika májusban veti el agancsát, **a dámbika** áprilisban, **az őzbak** pedig ősszel.

A hullatott agancs tehát a vadászatra jogosult tulajdona, annak más általi jogosulatlan gyűjtése lopásnak minősül. A hullatott agancs akkor is a vadászatra jogosult tulajdona, ha a fellelés helye nem vadászterület. Ilyen esetben a legközelebbi vadászterület vadászatra jogosultja a tulajdonos.

A hullatott agancs nem a vadászatra jogosult általi gyűjtése tulajdon elleni szabálysértés vagy vagyon elleni bűncselekmény lehet, az értéktől függően.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló **2012. évi II. törvény** (Szabs.tv.) 177. § (1) bekezdése tartalmazza a lopás és a jogtalan elsajátítás szabálysértését, a Büntető Törvénykönyvről szóló **2012. évi C. törvény** 370. § pedig a lopás bűncselekményét. Utóbbi kisebb érték esetén vétségnek, nagyobb érték esetén büntettnek minősül. A vadászterületen kívül talált agancs eltulajdonítása is a lopás, vagy a jogtalan elsajátítás szabálysértését vagy bűncselekményét valósítja meg. 1 kg agancs 10.000 - 20.000 Ft értéket jelent a feketepiacon.

Amennyiben a lopott, talált agancs értékesítésre kerül, úgy a szabálysértési törvénybe vagy a Büntető törvénykönyvbe ütköző **más szabálysértés illetve bűncselekmény is megvalósulhat, beleértve az orgazdaságot is.**

Az agancsozók gyakran megzavarják a vadat az agancshullatás időszakában, hogy menekülve elvesse az agancsot, ami pedig **a vad nyugalma** zavarja a vadászterületen.

A Vtv. 28. § (2) – (3) bekezdése előírja, hogy a vadászaton kívül a vad nyugalma mindenki köteles megóvni, a vad védelme érdekében tilos a vad búvó-, lakó-, és táplálkozási, valamint szaporodási helyét zavarni. **Aki pedig a vadat tiltott módon zaklatja, vadvédelmi bírságot köteles fizetni** [Vtv. 84. § (1) f) pont]. A vadvédelmi bírságot a vadászati hatóság szabja ki, amelynek legkisebb összege 50.000 Ft.

6) Tojáslopás

Vadászható szárnyas vad és védett vagy fokozottan védett madarak tojásainak lopása is előfordul a természetben.

A szárnyas vad és tojása is állami tulajdont képez. A Vtv. 2. § d) pontja szerint a vadászható szárnyas vad tojásának gyűjtése a vadászati jog része, és a jogszerűen gyűjtött tojás a Vtv. 9. § (2) bekezdése alapján a vadászatra jogosult tulajdonába kerül. A jogszerűtlen gyűjtés **lopás**, legyen szó akár a fácán, akár a tőkés réce, a nyári lúd az örvös galamb vagy más szárnyas apróvad tojásáról.

A védett vagy fokozottan védett madarak állami tulajdonban állnak, természetvédelmi kezelőjük a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság. Pénzben kifejezett természetvédelmi értéke a madár egyedének van.

A Tvt. 4. § p) pontja szerint **egyed** az élő szervezet, annak valamennyi fejlődési szakasza, alakja, állapota és származéka ..., tehát a védett vagy fokozottan védett madár tojása is védett vagy fokozottan védett a **13/2001. (V. 9.) KöM rendelet** 2. számú mellékletében a fajra meghatározott természetvédelmi értékkel. A Btk. 242. §-a értelmében a természetkárosítás bűncselekményét követi el, aki fokozottan védett élő szervezet egyedét, vagy védett élő szervezet egyedeit, amennyiben azok együttes értéke eléri a 100.000 Ft-ot: jogellenesen megszerzi, tartja, forgalomba hozza, az ország területére behozza, onnan kiviszi, azon átszállítja, azzal kereskedik, illetve azt károsítja vagy elpusztítja.

Példaként szolgálhat a kerecsensólyom, amelynek pénzben kifejezett értéke 1.000.000 Ft/egyed, vagy a vándorsólyom 500.000 Ft/egyed értékkel. Elegendő azonban az 50.000 Ft/egyed értékű madárfaj 2 tojásának a jogellenes megszerzése, tartása, forgalomba hozatala stb. is a bűncselekményhez.

7) Orvul

Az orvul, orv módon jelentése: alattomosan, lopva, titkon, zsivány módon, tehát az orvul szó a lopva jelentéssel a nyelvi eredetét illetően is kapcsolódik a lopások témaköréhez. A jogban pedig az orvvadászat és az orvhalászat jelenik meg a természettel összefüggő bűncselekmények között.

A Btk. 245. §-a szerint **orvvadászatot** (büntett) az követ el, aki

- ▶ vadászterületen vadászatra való jogosultság nélkül, illetve idegen vadászterületen vadászként engedély nélkül vad elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez,
- ▶ a vadfaj valamennyi egyedére kiterjedő vadászati tilalmi idő hatálya alá eső vadfaj egyedét ejti vagy fogja el,
- ▶ tiltott vadászati eszközzel, tiltott vadászati módon vagy kíméleti területen vad, illetve fokozottan védett vagy védett gerinces állat elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez.

A Btk. 246. §-a szerint **orvhalászatot** (vétség) az követ el, aki

- ▶ jogosulatlanul halászhálóval vagy más halászati eszközzel – a horgászatot kivéve – halfogásra irányuló tevékenységet végez,

► tiltott eszközzel, tiltott módon vagy kéméleti területen halfogásra irányuló tevékenységet végez.

Mindezekből következik, hogy az orvvadászat és az orvhalászat nem feltétlenül jelentik a vadászható vad vagy a védett gerinces állat elejtését vagy elfogását, illetve a hal kifogását, ugyancsak nem feltétlenül jelentik a jogellenes eltulajdonításukat. Már a vad elejtésére vagy elfogására, a hal kifogására irányuló tevékenység is megvalósítja a bűncselekményt.

Amennyiben a jogellenes eltulajdonítás is megtörténik, úgy az orvvadászat vagy az orvhalászat mellett fennáll értéktől függően **a lopás szabálysértése** vagy **bűncselekménye** (vétsége vagy bűntette) is. Mind a vad (zárttéri vadtartó létesítmények lehetséges kivételével), mind a védett gerinces állat, mind a halgazdálkodási vízterületeken élő halállomány esetében állami tulajdonról van szó.

*Erdeink színhelyei a turizmus mellett a falopásoknak és az orvvadászatnak is.
Természeti panoráma tájképek ☼ Fotók: Molnár László, VIA Stúdió, Veszprém*

VI. TERMÉSZETI TŰZ OKOZÁSA

TŰZGYÚJTÁS, TŰZ OKOZÁSA – TŰZ ELLENI VÉDELEM

A tűz egyidős a szárazföldi növényvilággal. A természetben ugyanis tüzet villámcsapás és vulkánkitörés, valamint szélsőségesen magas hőmérséklet és szárazság is okozhat. Már a Homo erectus előember használta a tüzet, és a tűz fontos szerepet töltött be az emberré válás hosszú folyamatában, ma pedig az egyik legfontosabb energiaforrás. A tűz hatása az égés, ami pusztít a természetben, akár felszíni, akár talajtűzről vagy erdei koronatűzről van szó. Van azonban a tűznek pozitív hatása is azáltal, hogy elősegíti a természet körforgását, és általa termékeny hamuzsír kerül a talajba. **Tűz gondatlan vagy szándékos okozása** azonban gyakrabban előfordul a természeti területeken, a gondatlanság miatti tűz a leggyakoribb hazánkban is.

Tűz a Kengyel-tónál ☼ Fotó: dr. Tallósi Béla

A természeti tüzek, különösen az erdőtüzek óriási természeti és gazdasági károkat okoznak nemcsak a természet élővilágában, hanem elterjedve az emberi környezetben is, esetenként emberi áldozatokkal.

Mindent meg kell tenni ezért a tüzesetek megelőzése vagy a mielőbbi megszüntetése érdekében.

A természet védelmével összefüggő jogi szabályozás közvetlenül és közvetve is szolgálja a tűz elleni védelmet.

A természet védelméről szóló **1996. évi LIII. törvény** (Tvt.) 21. § (1) bekezdés b) pontja szerint **természeti területen** a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges a gyep, valamint a nád és más vízi növényzet égetéséhez. A Tvt. 38. § (1) bek. f) pontja pedig megállapítja, hogy **védett természeti területen** a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges nád és más vízi növényzet égetéséhez, gyep- és parlagterület, tarló és szalma égetéséhez, valamint – a kijelölt és kiépített tűzrakóhely kivételével – erdőterületen tűz gyújtásához. A Tvt. 80. § (1) bekezdésében foglaltak alapján **természetvédelmi bírságot** köteles fizetni többek közt: aki tevékenységével vagy mulasztásával a természet védelmét szolgáló jogszabály előírásait megsérti, vagy a természetvédelmi hatóság engedélyéhez kötött tevékenységet engedély nélkül végez. Közigazgatási bírság kiszabására irányuló eljárás esetén azonban adott jogsértés miatt szabálysértési eljárás nem indítható (lásd a továbbiakban).

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló **2009. évi XXXVII. törvény** (Evt.) 64 – 67. §-ai foglalkoznak az erdők tűz elleni védelmével, amellyel kapcsolatos feltételek megteremtéséről az Evt. 64. §-a szerint az erdőgazdálkodó köteles gondoskodni. A 65. § (1) bekezdése kimondja, hogy **erdőben** tűz gyújtására és fenntartására – az erre a célra kijelölt helyek kivételével – csak az erdőgazdálkodó, annak hiányában az erdő jogszerű használója írásbeli engedélye birtokában levő személy jogosult. Az (5) bekezdés szerint tilos tüzet gyújtani erdőben, valamint annak kétszáz méteres körzetében lévő külterületi ingatlanokon a fokozott tűzveszély időszakában. A 67. § (1) bekezdése alapján az ország teljes területére, illetve megye vagy település területére a **fokozott tűzveszély** időszakának (a hivatásos katasztrófavédelmi központi szervvel való egyeztetés mellett történő) meghatározásáról, valamint a tájékoztatásról a miniszter gondoskodik, a (2) bekezdés szerint pedig fokozott tűzveszély időszakában az erdőgazdálkodó **az erdőbe** való belépést és az ott tartózkodást korlátozhatja, illetve megtilthatja.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló **2012. évi II. törvény** (Szabs.tv.) 187. § (1) bekezdés b) pontja

szabálysértést állapít meg a **természeti, védett természeti**, vagy **Natura 2000 területen** történő engedély nélküli tűzrakásra. A Szabs.tv. 242. § (2a) és (2b) bekezdései szerint erdőrendészeti szabálysértést követ el, aki erdőben vagy erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületen a tűzgyújtási előírásokat megszegi vagy nem gondoskodik a gyújtott tűz őrzéséről. A Szabstv. 2. § (4) bekezdése szerint azonban **nem állapítható meg szabálysértés**, ha a tevékenységre vagy mulasztásra törvény vagy kormányrendelet közigazgatási bírság alkalmazását rendeli el.

A Szabs.tv. 187. § (1) bekezdés b) pontja ezért nem vonatkozhat a védett természeti területen lévő erdőben történő engedély nélküli tűzgyújtásra [lásd Tvt. 38. (1) bekezdés f) pontja], mert arra a Tvt. 80. § (1) bekezdése természetvédelmi bírság alkalmazását rendeli. Így szabálysértési eljárás nem indítható és szabálysértési helyszíni bírság sem szabható ki.

Az erdők tűzvédelmét szabályozza **az erdők tűz elleni védelméről szóló 4/2008. (VIII. 1.) ÖM rendelet** is. A Nemzeti Földügyi Központ (NFK) mint országos erdészeti hatóság az erdőket erdőrészetként tűzvédelmi kategóriákba sorolja. Nagymértékben veszélyeztetett területek például az erdeifenyő, a feketefenyő és a közönséges boróka faállományok. A rendelet a megyéket erdőtűz-veszélyeztetettségi kategóriákba sorolja. Ezek alapján a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH), a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF) és az erdőgazdálkodó védelmi terveket készít.

Tűz szándékos okozása és annak következményei **a Büntető Törvénykönyvbe** ütközve bűncselekményeket jelentenek. Sajnos jelentős nemzeti parki területek is leégnek gondatlanság miatti természeti tüzekkel (például a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság területén 2015-ben, Lengyelországban 2020-ban).

*A természeti tűz okai,
fajtái és
következményei,
didaktikai ábra*

*Szerk.:
dr. Temesi Géza*

VII. MOTOROZÁS, KERÉKPÁROZÁS A TERMÉSZETBEN

QUAD

A „quad” sokjelentésű szó, érdemes szótárakban megtekinteni, maradunk azonban az ATV (all terrain vehicle) járműnél.

A QUAD egyik alapvető jelentése olyan négykerekű terepi motorkerékpár, amely nem áttételes

kormányzású és nyitott utasterű. De pontosítsunk a jármű fogalma felől jogszabályi meghatározásokkal!

A közúti közlekedés szabályairól szóló **1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet** 1. számú függelék II. A közúti járművekkel kapcsolatos fogalmak a) és b) pontja alatt az alábbiakat tartalmazza.

Jármű: közúti szállító- vagy vontató eszköz, ideértve az önjáró vagy vontatott munkagépet is. A mozgáskorlátozottak emberi erővel hajtott vagy tolt kerekés széke és a 10 km/óra sebességnél gyorsabban haladni nem képes gépi meghajtású kerekés szék, továbbá a gyermekkocsi és a talicska nem minősül járműnek. Az ilyen eszközzel közlekedő személyek gyalogosnak minősülnek.

Gépjármű: beépített erőgép által hajtott jármű. A mezőgazdasági vontató, a lassú jármű, a segédmotoros kerékpár és a villamos nem minősül gépjárműnek.

Az r) pont szerint segédmotoros kerékpár többek között a külön jogszabályban L6e járműkategóriába sorolt quad.

Az r/2. pont szerint quad a külön jogszabályban

L6e járműkategóriába sorolt könnyű négykerekés segédmotoros kerékpáron kívül az

L7e járműkategóriába sorolt négykerekű motorkerékpár,

amely nyitott utasterű, kormányműve nem áttételes és a motorkerékpárok esetében szokásos kezelőszervekkel van felszerelve.

• **L6e**: könnyű négykerekű járművek, amelyek saját tömege legfeljebb 350 kg (elektromos járművek esetén nem számítva az akkumulátorok tömegét), sebességük max. 45 km/óra, és:

1. amelyek motorjának hengerűrtartalma max. 50 cm³ szikragyújtású (Otto) motoroknál, vagy

2. legnagyobb teljesítménye legfeljebb 4 kW egyéb belső égésű motor vagy elektromos motor esetében.

• **L7e**: egyéb, az L6e kategóriákban fel nem soroltakon kívüli négykerekű járművek, amelyek saját tömege legfeljebb 400 kg (550 kg a teherszállításra kialakított járműveknél) – elektromos járművek esetében nem számítva az akkumulátorok tömegét –, és amelyek legnagyobb hasznos motorteljesítménye legfeljebb 15 KW.

Közlekedés quaddal a természetben

A természet védelméről szóló **1996. évi LIII. törvény** (Tvt.) 38. § (1) bekezdés i) és j) pontjával a következőként szabályoz:

38. § (1) Védett természeti területen **a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges** különösen

i) közösségi és tömegsportesemények rendezéséhez, sportversenyhez, technikai jellegű sporttevékenység folytatásához,

j) járművel történő közlekedéshez, az arra kijelölt mezőgazdasági és erdészeti használatú utak, az engedélyezett tevékenységek végzéséhez szükséges munkagépek, valamint a feladatukat ellátó – külön jogszabályokban erre feljogosított – személyek járművei kivételével.

Lássuk a quadokat illetően az erdészeti használatú utakra vonatkozó törvényi szabályozásokat!

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló **2009. évi XXXVII. törvény** (Evt.) 92. és 92/A. § a következők szerint szabályoz.

A 92. § (1) bekezdés a) – c) pontok alapján az erdőben látogatás céljából járművel – ideértve a nem sport vagy turisztikai célú, lóval vontatott járművet, valamint a nem csak emberi erővel hajtott kerékpárt is – közlekedni csak a közforgalom számára megnyitott erdészeti magánúton, az erdészeti hatóság által járműközlekedésre kijelölt erdei úton, valamint az erdőgazdálkodó beleegyezésével az erdészeti feltáróhálózat részét képező egyéb erdei úton szabad.

Az Evt. 92/A. § alapján pedig erdőben, illetve az erdészeti feltáróhálózat részét képező erdei úton quaddal, terep-motorkerékpárral, segédmotoros kerékpárral, valamint motorkerékpárral – erdőgazdálkodási célú járműforgalom kivételével – **közlekedni tilos.**

Védett természeti területen tehát a járművel (így a quaddal, motorkerékpárral) történő közlekedés a Tvt. 38. § (1) bekezdés j) pontjában foglalt kivételekkel engedélyköteles. A kivételek között szereplő erdészeti használatú utakon viszont az Evt. 92/A. §-a tiltja a quaddal és bármely motorkerékpárral való közlekedést, így az erdőtörvény a természetvédelmi törvényhez képest szigorít. Az alcímben szereplő quaddal közlekedéshez hasonló tehát a helyzet a terepi motorkerékpározással is.

MTB

Az MTB mountain bike, azaz hegyi kerékpár, de vannak más, minden terepre alkalmas ATB, azaz all terrain bike kerékpárok is.

Közlekedés kerékpárral a természetben

Védett természeti területen a kerékpárral való közlekedésre, sportolásra a Tvt. 38. § (1) bekezdés i) és j) pontjai vonatkoznak, lásd a Quad című írásban. Erdészeti használatú utak és védett természeti területen kívüli erdő esetében

azonban az Evt. 91. § (1) bekezdése a következőképpen szabályoz.

91. § (1) Az erdőben – annak rendeltetésétől függetlenül – pihenés, üdülés, sportolás és kirándulás céljából gyalogosan, emberi erővel hajtott kerékpárral, **bárki saját**

felelősségére közlekedhet, amit az erdőgazdálkodó túrni köteles, kivéve ha azt más jogszabály (megjegyzés: pl. Tvt.) korlátozza, vagy az arra jogosult a látogatás korlátozását elrendelte.

Az Evt. (1a) bekezdése kimondja, hogy az állam illetve a helyi önkormányzat 100 %-os tulajdonában nem álló erdőben az erdészeti feltáróhálózat részét képező erdei úton kívüli, emberi erővel hajtott kerékpárral való közlekedést az erdőgazdálkodó korlátozhatja illetve megtilthatja, ha a terület tulajdoni jellegét és a korlátozást illetve tiltást a területen megfelelően jelzi. A törvény további vonatkozó szabályozásai a turistaúton és a kerékpáros úton való balesetmentes közlekedést szolgálják.

Mindezekből következik, hogy **az erdőtörvény kerékpározás vonatkozásában nem szolgálja a természet általános védelmét**, különösen azzal a kitételével, hogy a közlekedés lehetőségét az erdő rendeltetésétől függetlenül hangsúlyozza (pl. talajvédelmi erdőben sem korlátoz). További bekezdések tiltják az erdősítés területén és erdőrezervátum magterületén a kerékpározást, az Evt. 92. § (1) bekezdése pedig a nem csak emberi erővel hajtott kerékpárra korlátozásokat állapít meg.

*Kerékpáros ökoturizmus
a Malomvölgyi-tónál
szolid kerékpárral*

Fotó: dr. Temesi Géza

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

<https://termeszetor-tarsasag.eoldal.hu> – OTT weboldala, szerző publikációi

<https://termeszet-vedelme.eoldal.hu> – OTT weboldala, szerző publikációi

<http://termeszetvedelem.hu> – az állami természetvédelem honlapja

<https://termeszetor.eoldal.hu> – *Temesi Géza (2015-2018):* Természetvédelmi jogi, igazgatási és rendészeti ismeretek, digitális egyetemi tananyag.

Temesi Géza (2012): Természetvédelmi jogi és igazgatási ismeretek. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 120 pp

Jogszabályok – <https://net.jogtar.hu/>

Temesi Géza (2019): A természet védelme a jogban. Ismeretterjesztési céllal kiadta az Országos Természetőr Társaság, Pécs, 34 pp

Az Országos Természetőr Társaság első nyomtatott kiadványa négy fejezetben, öt táblázattal és számos kapcsolódó illusztrációval. A kiskönyv történeti visszatekintést nyújt a természet hazai jogi védelmére, tartalmazza a természetvédelem kiadásakor hatályos jogszabályainak jegyzékét, valamint osztályoz a természetben, adatokkal és idényekkel kiegészítve.

FIGYELEMFELHÍVÁS

**A természetkárosítás bűncselekménye -
részlet a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényből**

242. § (1) Aki

a) fokozottan védett élő szervezet egyedét,

b) védett élő szervezet vagy az Európai Unióban természetvédelmi szempontból jelentős növény- vagy állatfaj egyedét, feltéve, hogy azok külön jogszabályban meghatározott, pénzben kifejezett értékének együttes összege eléri a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legalacsonyabb értéket,

c) a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről szóló EK tanácsi rendelet A és B melléklete hatálya alá tartozó élő szervezet egyedét

jogellenesen megszerzi, tartja, forgalomba hozza, az ország területére behozza, onnan kiviszi, azon átszállítja, azzal kereskedik, illetve azt károsítja vagy elpusztítja, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a természetkárosítás az élő szervezet egyedeinek olyan mértékű pusztulását okozza,

a) hogy az (1) bekezdés a) vagy b) pontja esetében az elpusztított élő szervezet egyedeinek külön jogszabályban meghatározott, pénzben kifejezett értékének együttes összege eléri a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legmagasabb érték kétszeresét,

b) amely az (1) bekezdés c) pontja esetében az élő szervezet állományának fennmaradását veszélyezteti.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) E § alkalmazásában élő szervezet egyede:

a) az élő szervezet egyedének valamennyi fejlődési szakasza, alakja, állapota,

b) az élő szervezetek keresztezéseiként és kereszteződéseiként létrejött egyed,

c) az élő szervezet egyedének származéka, ami alatt érteni kell az elpusztult élőlényt, valamint annak vagy az élő szervezet egyedének bármely részét, továbbá azt a terméket vagy készítményt, amely a felsoroltak valamelyikéből készült, illetve ezek valamelyikéből származó összetevőt tartalmaz.

243. § (1) Aki Natura 2000 területet, védett barlangot, védett természeti területet vagy védett élő szervezetek életközösségét, illetve azok élőhelyét jogellenesen jelentős mértékben megváltoztatja, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a természetkárosítás a Natura 2000 terület, a védett barlang, a védett természeti terület vagy a védett élő szervezetek életközössége, illetve azok élőhelye jelentős károsodását vagy megsemmisülését okozza.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.